

PUTOVANJE LJUDSKOG BIČA

*Može li se u životu
pronaći prava sreća?*

OSHO

HARŠA - BREGANA
2015.

Sadržaj

PREDGOVOR	7
UVOD	9
Prvo poglavlje: PUTOVANJE LJUDSKOG BIĆA	15
• <i>Kažete da život sam po sebi ispunjava, nadahnjuje i inspirira.</i>	
• <i>Ako je doista tako, zašto je onda čovjek nesretan?</i>	
• <i>Što je agonija, a što je ekstaza?</i>	
• <i>Potičete nas da se oslobodimo ega i uma, ali iako sam svjestan važnosti toga učenja, znam da bi odsutnost uma i ega otežala život svima nama koji moramo funkcionirati u stvarnom svijetu. Zar nam odsutnost uma i ega ne bi otežala život?</i>	
Drugo poglavlje: OD KOLIJEVKE PA DO GROBA	50
• <i>Kako pomoći djetetu da raste, a da pritom ne ometamo razvoj njegovih prirodnih potencijala?</i>	
• <i>Dok sam bio dijete moji su roditelji bili vrlo aktivni. Moj je otac slikao i pisao poeziju, majka me učila plesati. Oboje su bili agnostici i nikad me nisu učili da budem religiozan. Sada su razvedeni. I jedno i drugo žive u svom malom svijetu i očajavaju. Više i ne pokušavaju išta promijeniti. S moje točke gledišta, oni su već umrli. Ostale su samo ljušture ispunjene strahom. Tužan sam zbog toga, jer su nekoć bili puni života. Što im se dogodilo?</i>	
• <i>Što je generacijski jaz?</i>	
• <i>Kakav je vaš stav prema smrti?</i>	

Treće poglavlje: U POTRAZI ZA DUŠOM 97

- *Molim vas, pomognite mi da spoznam tko sam.*
- *Rekli ste da je prosvjetljenje transcendencija uma – svjesno, ne-svjesno, podsvjesno – sve se utapa u ocean života, univerzum, ništavilo. Govorili ste i o individualnosti ljudskih bića. Kako se manifestira individualnost prosvjetljene osobe ako se utapa u cjelinu?*
- *Ponekad mi se čini da ne postojim. Kad se pojavim u društvu, nitko me ne primjećuje. Kad govorim, nitko me ne čuje. Kad me prijatelj dotakne, osjećam se kao da nisam od čvrste materije. Imam dojam da sam samo kap žive koja curi između prstiju. Kako da izgubim sebe ako nisam tu?*

Četvrto poglavlje: PATNJA U SNU 114

- *Molim vas, pomognite mi da spoznam tko sam.*
- *Duboko u sebi jedino što želim jest biti voljen i prihvaćen kao najbolja osoba na planetu. Želim biti poznat. Odbijanje me vrijeđa. Što da učinim s tim snovima?*
- *Osjećam se beznadno jer me ništa ne zadovoljava u potpunosti – ništa mi nije dovoljno. Što da učinim po tom pitanju?*
- *Što hoću?*

Peto poglavlje: IZVANREDNO OBIČNO 133

- *Može li se u životu pronaći sreća? Život mi je strašno dosadan. Što da radim?*
- *Što je zaista važno?*
- *Doživljaj sebe najvažnije mi je iskustvo u životu, ali ujedno i najtrivijalnije. Molim vas da mi to pojasnite.*
- *Gurdjieff kaže: “U zatvoru ste. Želite li izići iz zatvora, prvo morate shvatiti da ste u zatvoru. Ako svo vrijeme mislite da ste slobodni, ne možete pobjeći.” Koje sve zatvore nazivam domom?*

Epilog: RUDNIK BLAGA NALAZI SE U VAMA 152

- *Što mislite o rečenici: “Bez utopije nema napretka?” Je li to besmislica?*

O AUTORU 158

OSHO MEĐUNARODNI CENTAR ZA MEDITACIJU 160

Prvo poglavlje

Putovanje ljudskog bića

Čovjek je jedino svjesno biće na Zemlji – u tome je njegova slava, ali i njegova agonija. O vama ovisi hoće li to biti slava ili agonija. Svijest je mač s dvije oštrice. Dano vam je nešto vrlo dragocjeno i sad ne znate što ćete s time, umalo kao da je mač u rukama djeteta. Mač može poslužiti kao zaštita, ali mačem se netko može i povrijediti. Svaki blagoslov može se pretvoriti u kletvu. O vama ovisi kako ćete ga upotrijebiti.

Kažete da život sam po sebi ispunjava, nadahnjuje i inspirira. Ako je doista tako, zašto je onda čovjek nesretan?

Život je bujan i blistav, ali čovjek je izgubio vezu sa životom. Postao je svjestan sebe. Samosvijest je prepreka. Ljudi žive, ali nisu doista živi. Samosvijest je bolest.

Ptice su sretnе. Stabla su sretna. Rijeke su sretnе. Ali oni nemaju svijest o sebi. Jednostavno su sretni. Ne znaju da su sretni.

Buddha je sretan, Krišna je sretan, Isus je sretan. Oni su čista svijest. Sretni su, ali to ne znaju.

Postoji izvjesna sličnost između nesvjesne prirode i nadsvjesnih bića. Nesvjesna priroda nema svijest o sebi, baš kao ni nadsvjesna bića. Čovjek je negdje između. Više nije životinja, nije ni kamen ni drvo, ali još nije ni *buddha*. On je negdje između toga.

ali moja ruka nije ja. Kad vas dodirnem, ruka je samo sredstvo – nešto drugo vas dodiruje kroz ruku. Morate koristiti tijelo. Morate koristiti um, ego, jezik – sve što imate. Ipak, sva ta sredstva smijete koristiti samo pod uvjetom da gospodarite njima.

Mahatma Gandhi protivio se cijepljenju jer ga je smatrao neprirodnim. Male boginje su prirodne. Uništavaju mnoga lijepa dječja lica i mnogi umiru od te bolesti, a zagovornik nenasilja protivio se cijepljenju, kao i svim znanstvenim dostignućima. Štoviše, smatrao je da bolest nije stanje tijela, već duhovni bijes.

Jedna od mojih sestara umrla je od malih boginja. Bio sam razjaren jer sam nju volio više od ostale braće i sestara. Rekao sam mojima: “Ubili ste je! Rekao sam da je treba cijepiti!”

I ja sam preležao male boginje, ali o tome vam ništa ne mogu reći budući da se ne sjećam – bio sam naime jako malen. Nisam imao ni godinu dana. Svako dijete pati. Kad mi se rodila sestra inzistirao sam na tome da je roditelji cijepe. Ali svi su slušali Mahatmu Gandhija: *cijepljenje je protuprirodno*. Bojali su se osvete boginje majke.

Rekao sam im: “Barem se odlučite za jedan pristup – ili uzmite lijekove, ili obožavajte svoju boginju majku. Lukavi ste – varate čak i svoju boginju majku. Ja sam barem iskren – svakoga dana pljujem po njoj.”

Prije sam odlazio na rijeku i hram boginje majke bio mi je usput. Nisam se mnogo mučio – kad bih usput naišao na hram, samo bih pljunuo. “Čudno, budući da je pljujem, trebalo bi da patim. Zašto bi moja sestra patila umjesto mene? Ne razumijem zašto bi djeca trebala patiti kad se ona naljuti? Nisu učinila ništa loše. Pa tek su došla na ovaj svijet – nisu još imala vremena učiniti išta loše. Drugi bi trebali patiti – ne djeca! A vi je još nazivate boginjom majkom! Trebali biste je zvati vješticom! Kakva je to majka koja djeci donosi patnju? Povrh svega, tu je i vaše lukavstvo. Ni vi sami niste sigurni u njenu pomoć. Zašto biste inače uzimali lijekove? Bacite lijekove! Pouzdajte se u svoju boginju majku. Ali ne, vi se bojite i toga. Želite sjediti na dvije stolice. To je čista glupost! Ili vjerujte boginji i pustite djevojčicu da umre, ili se oslonite na lijekove i zaboravite boginju majku.”

“I sami znamo da se radi o kontradikciji, ali nemoj nam predbacivati jer nas time vrijeđaš.”

zemalja, i to unazad dvadeset-trideset godina. Ali u Indiji seksualno obrazovanje započinje tek na fakultetu.

Sedmogodišnjak i sedmogodišnjakinja ne mogu biti u istom internatu iako u tim godinama nema rizika od neželjenoga začeca, ne postoje nikakve opasnosti po njihove obitelji. To je još uvijek razdoblje kada bi djeci trebalo omogućiti da budu razigrana. Da, možda će njihove igre biti seksualno obojene, ali to je priprema, a ne pravi život. Jednoga dana zavjesa će se podići i započet će prava drama. Ljudi neće znati što da rade. Neće imati ni suflera da im kaže što trebaju raditi. Potpuno ste ih omeli.

Sljedećih sedam godina vrlo je značajno zbog priprema. Dječaci i djevojčice će se susretati, upoznavati i igrati. To će pomoći čovječanstvu da se riješi devedeset posto perverzija. Dopustimo li djeci da od sedme do četrnaeste godine rastu zajedno, da plivaju zajedno, da budu nagi, nestat će devedeset posto mogućih perverzija i pornografije. Koga će biti briga za to? Ako je dječak vidio toliko golih djevojčica, zar će ga zanimati *Playboy*? Ako se djevojčica nagledala golih dječaka, zašto bi je zanimao još jedan? Dječaci i djevojčice prirodno će rasti jedni kraj drugih, a ne kao dvije različite životinjske vrste.

No danas rastu kao dvije odvojene životinjske vrste. Ne pripadaju jednom rodu – ljudskom. Među njima se nalazi tisuću i jedna prepreka. Ne mogu se pripremiti za spolni život. Budući da u njihovim životima nije bilo pripreme, u njihovim seksualnim životima neće biti predigre. A predigra je vrlo važna – daleko važnija od samog spolnog čina, jer spolni čin traje svega nekoliko minuta i ostavlja vas potpuno nezadovoljene. Ostavlja vas u limbu. Toliko ste mu se veselili, a iz njega nije proizišlo ništa.

Indijska izreka *Khela pahad nikli chuhia* znači: Prekopali ste cijelu planinu da biste pronašli štakora. Nakon sveg truda – odlaska u kino, disco-klub, restoran, nakon svih ispraznih priča koje ne zanimaju ni vas ni vašu odabranicu – prekopali ste planinu i naposljetku – štakor. Ništa ne frustrira više od seksa.

Jednoga dana kućepazitelj mi je donio reklamu za novi automobil. Posebice mi se svidjela jedna rečenica u toj reklami: “Bolje od seksa.” Baš me briga za automobil, ali reklamni slogan je odličan. Pogledate li oko sebe, pronaći ćete tisuću i jednu stvar bolju od seksa. Seks je samo štakor, nakon toliko puhanja i znojenja. Na kraju, oboje se osjećaju prevareno. To je stoga što ne poznajete umijeće seksa, poznajete samo sredinu – to je kao da gledate samo sredinu filma. Naravno, ne možete shvatiti o čemu se radi u filmu ako ste pogledali samo nekoliko minuta filma, i to od sredine. Nedostaju vam početak i kraj. Možda ste baš odgledali dio u kojem se ništa ne događa.

Čovjek se nakon seksa osjeća posramljeno. Obično se okrene nastranu i zaspi. Naprosto ne može pogledati ženu u oči. Sram ga je – i stoga okreće ženi leđa i pada u san. Žena plače jer se tomu nije nadala. Zar je to sve? Čemu onda sva ta drama? Uzrok je to što vam je društvo uskratilo vježbanje i pripremu. Ne znate što je predigra.

Predigra je dio seksa koji će vas najviše zadovoljiti. Seks je biološki klimaks, ali klimaks čega? Propustili ste sve što bi vas moglo dovesti do klimaksa. Mislite li da ćete tek tako doći do vrhunca, čak i da preskočite sve prečke ljestava? Morate se penjati ljestvama prečku po prečku. Tek tako možete doći do vrha. Tek ćete tada doživjeti klimaks. A svatko od nas priželjkuje klimaks.

Glupi psihoanalitičari i njima slični ljudima nude svakakve ideje o orgazmu. Orgazam je na višem stupnju, za orgazam je potrebno više nego za klimaks. Ljudima nedostaje klimaks. Spolni čin samo je olakšanje. Da, na trenutak se osjećate rasterećeno, kao nakon kihanja. Kako li vam samo godi kad konačno kihnete! Ali koliko dugo traje taj osjećaj? Koliko ćete dugo biti zadovoljni što ste dobrano kihnuli? Kad kihanje prestane, prestaje i užitak.

Kao da vas je nešto opterećivalo, a sad vas više ne opterećuje. Zbacili ste teret i opustili ste se. Takav je seksualni život većine ljudi na ovome svijetu. Opterećivala vas je određena vrsta energije. Osjećali ste se teško zbog nje; pretvorila se u glavobolju. Seks vam je pružio olakšanje.

Velika je čast biti uz nečiju samrtnu postelju. Dok ovaj napušta tijelo osjetit ćete kako vas zasipaju latice nevidljivoga cvijeća. Osjećate ih iako ih ne vidite.

U životima svih učenika trenutak kad njihov učitelj napušta tijelo oduvijek je bio značajan. Oni mogu prisustvovati tom događaju zato što učitelj zna kada će se to dogoditi i okuplja oko sebe svoje suputnike koji su ga dotad pratili. Budući da odlazi, želi im dati posljednji poklon.

Kad učitelj raširi krila prema drugome svijetu, osjetit ćete povjetarac koji se ni sa čim ne može usporediti. To je čista radost, tako intenzivna da će vam zauvijek promijeniti život.

Dok sam bio dijete moji su roditelji bili vrlo aktivni. Moj je otac slikao i pisao poeziju, majka me učila plesati. Oboje su bili agnosticici i nikad me nisu učili da budem religiozan. Sada su razvedeni. I jedno i drugo žive u svom malom svijetu i očajavaju. Više i ne pokušavaju išta promijeniti. S moje točke gledišta, oni su već umrli. Ostale su samo ljuštore ispunjene strahom. Tužan sam zbog toga, jer nekoć su bili puni života. Što im se dogodilo?

Pitanje je vrlo komplicirano. Prije svega, vi ne znate što je *agnosticizam*. To što vas nisu učili da budete religiozni nije agnosticizam. Kažete li da je to agnosticizam, tada morate dodati i riječ *negativan* – negativan agnosticizam.

Pozitivan agnostik je tragač koji ne odustaje od potrage za istinom po bilo koju cijenu, koji riskira sve da otkrije istinu, da spozna život.

Lako je biti negativan agnostik; za to vam nije potreban visok koeficijent inteligencije. Sve su religije toliko pune smeća da je to očito svakoj osobi prosječne inteligencije. Čim to uoče, ljudi prestanu biti religiozni. Vjerojatno su i vaši roditelji takvi. Njihovo je intelektualno polazište bilo to da su religije pogrešne, no nikad nisu pokušali ispuniti vakuum koji je zauzimala religija. Izgubili su religiju, a s njome je nestalo nešto mnogo vrijednije.

organizam u cjelini. Kad se specijalist za oči vrati kući, on ne namjerava slušati o starim nadrilijekovima za oči za koje znaju njegovi roditelji. On zna mnogo više od njih. Oni mu djeluju kao neznalice i praznovjerni, priprosti ljudi.

Stariji naraštaj morat će nešto naučiti – više ne može očekivati poštovanje mladih. Ustvari, želite li da vas i dalje poštuju, morate poštovati mlađe. Ovaj savjet ima smisla jedino ako uzmete u obzir generacijski jaz. U prošlosti bi on bio besmislen. Stariji su nekoć voljeli mlađe, a mlađi su ukazivali poštovanje starijima. Tisućama godina poredak je bio takav.

No više nema nikakva poretka. Zavladao je kaos. Budući da stariji ne dobivaju očekivano poštovanje, oni povlače svoju ljubav. Komunikacija među naraštajima klima se na staklenim nogama. Stariji i dalje očekuju da ih mlađi poštuju i slušaju, a to više nije moguće.

Zapravo, stariji trebaju slušati i poštovati mlađe. Nauče li slušati svoju djecu, možda će dobiti toliko željeno poštovanje. Nema druge mogućnosti. Sve komunikacijske linije prekinute su jer generacije govore različitim jezicima. Nitko nije kriv. Naprosto, tako se dogodilo.

“Nikad nisam spavala s muškarcem dok se nisam udala za tvoga oca”, rekla je stroga majka raskalašenoj kćeri. “Hoćeš li i ti to moći reći vlastitoj kćeri?”

“Da”, odgovorila je djevojka, “ali ne tako ozbiljnoga izraza lica.”

“Pogledaj me”, rekao je stari Rubenstein. “Ne pušim, ne pijem, ne jurim žene i sutra ću proslaviti osamdeseti rođendan.”

“Stvarno?” začuđeno ga je upitao sin. “A kako ćeš proslaviti ako ne piješ, ne pušiš i ne juriš žene?”

Sve su komunikacijske linije prekinute, ali starije generacije i dalje grde mlađe, što je pogrešno. Jasno mi je zašto se situacija

biti isti. Ljudi se ne mogu odreći komfora, olakšica i tehnologije koju im je znanost podarila.

Jaz će se dakle produbljivati ne postupe li starije generacije mudrije. Sad je vrijeme da pokažete koliko ste pametni. Do sada se vaša mudrost podrazumijevala. Ovo je pravi izazov i treba pokazati da se inteligencijom jaz može premostiti. Starije generacije trebaju izgraditi most, a ne mlađe.

Kakav je vaš stav prema smrti?

Nekog mistika vodili su na vješala, a gomila je potrčala kako ne bi zakasnila na pogubljenje. “Nemojte žuriti”, viknuo je svjetini, “ništa se neće dogoditi dok ja ne dođem.”

Takav je moj stav prema smrti. Smrt je najsmješnija šala. Smrt se, ustvari, nikad nije dogodila, jer je život vječan. Život ne može završiti. Život nije stvar, već je tok. Život nema početak i kraj. Oduvijek ste postojali, samo u drugačijim oblicima, i zauvijek ćete biti tu, sve dok naposljetku ne izgubite oblik. Ali čak i bez oblika – i dalje ćete postojati. Tako *buddha* živi – izgubi oblik. Sasvim izgubi oblik.

Smrt ne postoji. Smrt je laž koja, doduše, nekima izgleda kao istina. Čini vam se da smrt postoji jer svoj život promatrate odvojeno od egzistencije. Udaljite li se od egzistencije, smrt će vam izgledati stvarno. Okanite se te predodžbe o životu odvojenom od egzistencije, i smrt će nestati.

Ako sam sjedinjen s egzistencijom, kako bih mogao umrijeti? Egzistencija je postojala prije mene, a postojat će i nakon mene. Ja sam samo val u oceanu. Valovi dolaze i odlaze, a ocean ostaje. Da, nećete biti tu kao vi. Nestat će taj oblik, ali onaj tko obitava u egzistenciji nastaviti će živjeti u drugim oblicima, sve dok na kraju ne dospije u bezoblično stanje.

Osjetite da ste se sjedinili s egzistencijom, jer zaista je tako. Ne prestance inzistiram na tome da treba nestati razlika između promatrača i objekta promatranja, koliko god je to puta moguće u jednom

Treće poglavlje

U potrazi za dušom

U biti, ja sam individualist, jer samo individualist ima dušu. Nijedna skupina ne može tvrditi da posjeduje dušu – sve su to laži. Samo pojedinac živi. Samo je pojedinac živi fenomen. Moramo pomoći živom fenomenu da se ostvari, da bude suvremen. Ono što je suvremeno danas neće biti suvremeno i sutra. Morate naučiti teći poput rijeke, u skladu s egzistencijom. Morate naučiti teći u svakom trenutku.

Umrite u svakom prošlom trenutku i rodite se u svakom novom trenutku. Ako vam to ne postane religija, bit ćete u nevolji. Društvo će također biti u nevolji.

Molim vas, pomognite mi da spoznam tko sam.

Čovjek može sanjati da se nalazi bilo gdje u univerzumu. S te točke gledišta činit će vam se da ste nekoliko tisuća života udaljeni od mjesta gdje ste bili budni. Sve je to samo san. Buđenje je vrlo blizu. Možete se probuditi svakog trenutka. Okolnosti vas mogu probuditi. Zadatak učitelja jest da vas probudi. Ponekad vas i male stvari mogu probuditi – nekoliko kapi hladne vode. U snu ste bili daleko, ali kad ste se probudili, shvatili ste da je san stvorio distancu. Sanjanje samo po sebi jest distanca. Da biste sanjali, morate spavati. Čim se probudite san nestaje, a sa snom i cijeli jedan svijet.

Peto poglavlje

Izvanredno obično

Vaš život – vaša odgovornost. Najbolji savjet koji vam itko može dati jest: budite to što jeste. Ne opterećujte se razmišljanjem o tome kakvi biste trebali biti. Zaboravite sve ideje, sve ideologije, sve predodžbe i sve što ste ikad mislili da biste trebali biti. Vi već jeste to što trebate biti! Uživajte u onome što jeste, i običan život postat će vam izuzetan. Obični dani pretvorit će se u beskrajnu poeziju, a obični trenuci ispunit će se plesom. Obični ljudi postat će iznimni – pretvorit će se u bogove i boginje.

Može li se u životu naći sreća? Život mi je strašno dosadan. Što da radim?

Već ste dovoljno učinili. Postigli ste to da vam je život dosadan – svaka čast! Život je ekstatičan ples, a vi ste ga sveli na dosadu. Učinili ste čudo. Što biste još htjeli učiniti? Ne možete više od toga! Riječ *život* i riječ *dosadan* u istoj rečenici? Siguran sam da imate bezbroj mogućnosti kad možete ignorirati život.

Ne primjećujete ptice, stabla, cvijeće, ljude, inače biste vidjeli da je život prekrasan. Kad biste vidjeli koliko je sjajan, nikad se ne biste prestali osmjehivati. Hihotali biste se od sreće, makar u sebi.

Život nije dosadan, ali um jest. Sami stvaramo takav um, tako

tvrda, ali unutrašnjost sjemena je mekana. Koštica čuva buduće stablo ili cvijet. Štitit će nježnu sjemenku sve dok ne naiđe na plodno tlo, a zatim će se omotač rastvoriti u zemlji i život će početi bujati.

Uzvišeno je skriveno u trivijalnom. Pažljivo gledajte. Gdje god postoji trivijalno tu je i uzvišeno. Nemojte bježati od trivijalnog jer ćete tako pobjeći i od uzvišenog. Ne tražite uzvišeno bez trivijalnog, jer tako ga nikad nećete naći.

Gurdjieff kaže: “U zatvoru ste. Želite li izići iz zatvora, prvo morate shvatiti da ste u zatvoru. Ako svo vrijeme mislite da ste slobodni, ne možete pobjeći.” Koje sve zatvore nazivam domom?

Gurdjieff jedan je od najznačajnijih učitelja našega doba. Jedinствен je u mnogim aspektima. Još nitko nije govorio tako suvremeno. Moglo bi ga se usporediti s Bodhidharmom ili Chuang Tzuom. Na prvi pogled usporedba vam može djelovati apsurdno, ali Gurdjieff je izrekao puno korisnih savjeta o oslobađanju svijesti.

Pitate me za njegovu poznatu rečenicu: “U zatvoru ste.” Ponekad bi zašao dublje u stvarnost i rekao: “Vi ste zatvor” umjesto “Vi ste u zatvoru”. “Vi ste zatvor” bliže je istini.

Želite li izići iz zatvora ili, bolje rečeno, ako ne želite biti zatvor, prvo morate shvatiti da ste u zatvoru ili, točnije, da ste upravo vi taj zatvor. To nikad ne biste smjeli zaboraviti, jer to je jedan od prvih principa tragača za istinom.

Ljudski um teži poricanju ružnoga, sakrivanju nečega što mu se ne sviđa i s vremenom sam gubi svijest o tome. Tako um održava površnu ličnost.

Gurdjieff ima priču o tome:

U dubokoj šumi živio je jedan mađioničar. Gajio je stado ovaca, koje su mu bile jedina hrana. Čuvao ih je samo da bi svakoga dana ubijao po jednu. Ovce su ga se bojale. Sve do jedne trčale su u šumu